

धेनुका 1 A female elephant. -2 A milch-cow. -3 A gift, an offering. -4 A female animal in general. -5 A dagger; L. D. B. -6 Pārvatī; द्वियां स्याद्धेनुका नाजियोषित्वापि पशौ गवि । भवान्यां च कृपाण्यां च प्रसूताकीरयोषितोः ॥ Nm.

धेनुष्टरी A milch-cow ceasing to give milk.

धेनुष्या A cow who or whose milk has been pledged.

धेय a. 1 To be held or taken. -2 To be produced. -3 To be fed or nourished. -4 To be drunk. -5 An affix as in नाम°, भाग°, q. v. -6 To be applied or put in practice; अव्याकुलं प्रकृतमुत्तरधेयकर्म Si. 5. 60. -यम् 1 Nourishing. -2 Drinking. -3 Holding, taking &c.

धेनुकम् 1 A herd of cows. -2 A particular mode of sexual enjoyment (रतिबन्ध).

धैर्यम् [धीरस्य भावः कर्म वा व्यञ्ज] 1 Firmness, durability, strength, constancy, steadiness, stability, fortitude, courage; धैर्यमवष्टभ्य Pt. 1; विपदि धैर्यम् Bh. 2. 63; -2 Calmness, composure. -3 Gravity, patience. -4 Inflexibility. उदस्य धैर्यं दयितेन सादरम् Ki. 8. 50. -5 Boldness, forwardness; तस्मादस्याः कुमुदविशदान्यहसि त्वं न धैर्यान्मोघीकर्तुं चटुलशफरोद्भर्तनप्रेक्षितानि Me. 40 (घाष्ट्यं Malli.). -Comp. -कलित a. steady, calm; अवधीर्यं धैर्यकलिता दयितम् Si. 9. 59. -वृत्तिः Steady conduct, composure; संजातवेषथुभिरुज्जित-धैर्यवृत्तिरिच्छामि चैनमदयं परिरब्धुमङ्गैः V. 5. 9.

धैवतः The sixth of the seven primary notes of the Indian gamut. गत्वा नाभेरधो भागं बस्ति प्राप्योर्ध्वगः पुनः । धावान्निव च यो याति कण्ठदेशं स धैवतः ॥ Saṅgītadāmodara.

धैवत्यम् Cleverness.

धोडः = डण्डुभः q. v.

धोर 1 P. (धोरति) To go quickly, have good paces, run, trot. -2 To be skilful (in general).

धोरणम् [धोर करणे ल्युट्] 1 A vehicle in general (as a horse, elephant &c.); दृष्ट्वा त्वरेण निजधोरणतोऽवतीर्थे Bhāg. 10. 13. 62. -2 Going well or quickly. -3 A horse's trot.

धोरणिः, -णी f. [धोर-अनि वा ङीप्] 1 An uninterrupted series or continuity; यैर्माकन्दवने मनोज्ञपवने सद्यः स्वल्पमाधुरी-धाराधोरणिधौतधामनि धराधीशत्वमालम्ब्यते । तेषां नित्यविनोदिनां सुकृतिनां माध्वीकपानां पुनः कालः किं न करोति केतकि यतस्त्वं चापि केलिस्थली Udb.; N. 15. 49. -2 Tradition.

धोरितम् [धोर-भावे क्] 1 Injuring, hurting, striking. -2 Going, motion. -3 A horse's trot.

धौत p. p. [धाक्-ऊट्] 1 Washed, washed off, cleaned, purified, laved; कुल्याम्भोभिः पवनचपैलः शाखिनो धौतमूलः S. 1. 15; Sik. 58; Ku. 1. 6; 6, 57; R. 16. 49; 19. 10. -2 Polished, brightened; षष्ठ्या शरैः संयति तैलधौतै-र्जघान तानप्यथ पृष्ठगोपान् Mb. 6. 85. 7. -3 Bright, white, shining, brightened, glistening; हरशिरश्चन्द्रिकाधौतहर्म्या

Me. 7, 46; विकसद्दन्ताशुधौताधरम् Git. 12. -तम् 1 Silver. -2 Cleaning, washing. -Comp. -अपाङ्ग a. having the corners of the eyes illumined; Me. 46. -आत्मन् a. pure-hearted. -कट a bag of coarse cloth. -कोषजम्, कौःषेयम् bleached or purified silk. -खण्डी sugar-candy. -मूल a. (a tree) having its roots washed; शाखिनो धौतमूलः S. 1. 15. -शिलम् rock-crystal.

धौतेयः A kind of salt (सैन्धव).

धौतेयम् Rock-salt (सैन्धव).

धौतरि a. Ved. Shaking, trembling; ससवान् त्तौलभि-धौतरीभिः Rv. 6. 44. 7.

धौति-ती f. Ved. 1 A spring. -2 A river; यो धौती-नामहिहन्नारिणक् पथः Rv. 2. 13. 5. -3 One of the ways of practising Yoga; धौती बस्ती तथा नौती नौलिकी त्रोटकस्तथा । कपालभाती चैतानि षट् कर्माणि समाचरेत् ॥ Hathayogapradīpikā.

धौम्यः N. of an ancient Rīsi; the family priest of the Pāṇḍavas.

धौम्रः 1 Greyness. -2 A place for building (prepared in a particular way).

धौरितकम् A horse's trot; cf. धौरित.

धौर्य a. (-यी f.) [धुरं वहति ढक्] Fit for a burden. -यः 1 A beast of burden. -2 A horse. -3 A chief, leader; वयं नसिष्ठधौर्याः सर्वे प्रतिमुवोऽत्र नः Mv. 3. 46.

धौर्तकम्, -धौर्तिकम्, -धौर्त्यम् Fraud, dishonesty, roguery.

धौर्यम् A horse's trot, cf. धोरणम्.

ध्मा 1 P. (धमति, ध्मात; Caus. ध्मापयति) 1 To blow, breathe out, exhale. -2 To blow (as a wind-instrument), produce sound by blowing; शब्दं ध्मौ प्रतापवान् Bg. 1. 12, 18; R. 7. 63; Bk. 3. 34; 17. 7. -3 To blow a fire, excite fire by blowing, excite sparks; को ध्मेच्छान्तं च पावकम् Mb. -4 To manufacture by blowing. -5 To cast, blow, or throw away.

ध्माकारः A blacksmith, smith.

ध्मात p. p. [ध्मा-क्] 1 Blown (as a wind-instrument). ध्माता गिरेर्धातवः Bh. -2 Blown up or into, inflated, blown, fanned, excited. -3 Inflated, puffed, puffed up.

ध्मानम् Blowing.

ध्मापनम् Inflating, swelling by blowing into.

ध्मापित a. Reduced to ashes, burnt to cinder.

ध्माङ् (ध्वाङ्) क् 1 P. (ध्माङ्कति) 1 To crow, or caw. -2 To desire.

ध्वाङ्कः see ध्वाङ्क.

ध्यात, -ध्यान, -ध्यानिक &c. See under ध्यै; ध्यातं वित्त-महर्निशं नियमितप्राणैर्न शम्भोः पदम् Bh. 3. 13.